

SER Noord-Nederland
t.a.v. dhr. prof. dr. G.J.E.M. Sanders
Postbus 481
9700 AL GRONINGEN

SER NN		
Ingek.	21-6-11	
Geboekt	No. 11	Doss.

Groningen, 15 juni 2011

Behandeld door : T. de Vries
Telefoonnummer : 050 316 4091
Ons kenmerk : UP-11-07461
Onderwerp : Reactie op advies "Duurzame Ontwikkeling"

Geachte heer Sanders,

Op 15 november 2010 heeft de SER Noord-Nederland zijn advies uitgebracht inzake een duurzame ontwikkeling. Allereerst willen we u daarvoor hartelijk dankzeggen. Wij stellen het op prijs dat u zich heeft ingespannen om met een veelomvattend advies te komen inzake de duurzame ontwikkeling van Noord-Nederland en willen u daarvoor complimenteren. Wij merken op dat het begrip duurzame ontwikkeling in zijn algemeenheid aan erosie onderhevig is. Daarom willen wij, in een reactie op uw advies, die het belang van de duurzame ontwikkeling verder onderstreept, nog eens op hoofdlijnen inzoomen op een aantal specifieke thema's en onderwerpen. Wij zien onze reactie als een toevoeging en aanvulling op het werk dat door u is verricht.

Uw advies bevat vele positieve punten. Wij menen dat het heel goed is om de sterke punten van het Noorden voor Nederland, Europa en de wereld te belichten. Wij noemen:

- de noodzaak van een lange termijnvisie; die zou een politieke doorvertaling moeten krijgen; belangrijke constatering is dat werken vanuit duurzame ontwikkeling op de lange termijn economische en maatschappelijke voordelen biedt.
- de voorgestelde internationale samenwerking met omliggende landen lijkt ook ons een goede zaak, die kan tot 'spin offs' leiden op gebied van economie, energie en culturele en toeristische samenwerking.
- het belang van Bio Based economy voor het Noorden.
- de goede, noordelijke ruimtelijke kwaliteit; het koppelen ervan aan nieuwe ontwikkelingen biedt een kans om ons niet noordelijk, maar ook internationaal te onderscheiden (Grounds for Change, energie landschappen e.d.)
- wij achten het van groot belang dat de noordelijke gemeenten en provincies op pro actieve wijze gaan voor de bovenbedoelde lange termijn visie. Voorbeeldgemeenten als Ameland zijn inspirerend en verdienen navolging. Een ander voorbeeld is het Hanze Institute of Technology (HIT) te Assen, de bachelor opleiding voor toegepaste sensortechnologie, die duurzaamheid als rode draad door het onderwijs en onderzoek heeft lopen.
- de rol van het MKB als aanjager en vernieuwer van de economie is, bijvoorbeeld als het om arbeidsplaatsen gaat; wij zien voor het bedrijfsleven een belangrijke rol als verbindend element bij de duurzame ontwikkeling van het Noorden.

Als kritische kanttekeningen merken wij het volgende op:

- wij missen de aandacht voor het sociale domein; er zijn daarin in het Noorden ontwikkelingen gaande, die een directe economische 'spin off' hebben: positief, zoals de zorgeconomie (kans) en de krimp als bedreiging. Krimp leidt tot een wijziging van de bevolkingssamenstelling en daarmee van het arbeidspotentieel; wij vragen ons af of de huidige, op groei gerichte economische en sociale structuren en modellen nog onverkort werken

- wij vragen ons af wat de relevante "triggers" zijn voor duurzame ontwikkeling in het noorden is: meer geld van het rijk en een focus op bekende noordelijke thema's als energie, water, sensors, healthy ageing e.d. of zijn er ook andere "aanjagers"?
- demografische ontwikkelingen resulteren in meer ouderen en minder werkenden; deze ouderen hebben meer zorg nodig; om die te kunnen bieden zijn er meer arbeidskrachten nodig; innovatieve ontwikkelingen, zoals zorg op afstand en domotica gaan daarbij een belangrijke rol spelen; dat kan grote kansen bieden voor o.a. de ICT-sector; daarnaast is er groei in (duurzaam) toerisme en recreatie voor ouderen te verwachten.
- uw pleidooi voor versterking en versnelling van de '100.000' energieprogramma's is mooi; maar gelet op de lange termijn gaat het o.i. niet alleen om versnellen, maar ook om een vervolg van die plannen, waarbij het halen van de doelen voorop staat en niet de looptijd van die plannen.
- uw advies benadrukt het belang van innovatie; wij vragen ons af wie de *aanjagers* zijn voor innovatie? Komt die tot stand door de bekende onderzoeksprogramma's of door kruisbestuivingen, creatieve ondernemers en uitvinders (cowboys en Willie Wortels)?
- het erkennen van goed ondernemerschap en een prettige lifestyle in het Noorden is van groot belang; goed primair onderwijs en MBO is belangrijk, want er valt aan de basis veel te winnen;
- ook een aantrekkelijke leefomgeving is belangrijk voor het vestiging- en arbeidsklimaat voor ondernemers en werknemers; daarbij gaat het om gezondheid, veiligheid, een schoon milieu en culturele en recreatieve diversiteit, dus om meer dan alleen economische randvoorwaarden.
- voor het versterken van energietechnisch cluster pleit u voor een regiefunctie van de RUG; wij vragen ons af of het MBO voldoende in beeld komt, als de RUG hierbij een trekkersrol heeft.
- wij ondersteunen ruimte voor experimenten, voor zover het gaat om ambitieuze en innovatieve ondernemers en geen korte termijndenkers, die uit zijn op snel gewin en 'soepele' milieuregels
- wij vragen ons af wat de argumenten zijn voor het opzetten van een aparte organisatie voor duurzame innovaties in relatie tot de ons omringende gidslanden
- u benoemt de driedeling ondernemerschap, 'distributed economy' en kenniseconomie; die driedeling laat o.i. een hiaat vallen op het punt ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied; wij missen daarbij de inzet vanuit de landbouw, intensivering van ICT in kleine kernen en de invoering van nieuwe samenlevingsconcepten; sociale zaken als leefbaarheid, werkbaarheid en beleefbaarheid van het platteland heeft u buiten beschouwing gelaten.
- duurzame afwegingen vanuit de drie P's komen ook in de landbouw aan bod; het nieuwe werken, werken op afstand en de zgn. werk-privébalans zien wij als een van de sociaaleconomische aspecten van de drie P's; het landelijk gebied kan daarvan profiteren, bijvoorbeeld inzake de krimp.
- u noemt vele partijen, die iets moeten doen voor het noorden, vooral het rijk; maar, denkend vanuit eigen kracht is het ook de vraag wat wij zelf als provincies en gemeenten voor elkaar kunnen krijgen.

Tot slot danken wij u nogmaals hartelijk voor dit uitgebreide advies inzake Duurzame Ontwikkeling. Waar dat aan de orde is zullen we zeker gebruik maken van de kennis die door uw organisatie is verzameld.

Hoogachtend,

het Dagelijks Bestuur van het
Samenwerkingsverband Noord-Nederland,

M.J. van den Berg
voorzitter

H.J. Bolding
secretaris

Ons kenmerk: UP-11-07461